Székesfehérvár, 1906. XIII. évfolyam, 103. szám. Csütörtök, augusztus 30.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institudam ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katholikusok törekvéseinek előmozditására „Fejérmegyei Napló“ cim alatt létesitett új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak: Iévre 12 kor., ½ évre 6 kor., ¼ évre 3 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér I. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Közgyülés a városnál.

Meglepetés várta ma a törvényhatósági bizottság tagjait. Nemcsak a két hónapi pihenés után való viszontlátás örömei, hanem a városház ujra született nagyterme, a mely a régi, piszkos, kopott falak helyett uj szinekre festve, mintegy cáfolatául akartak szolgálni annak sokszor hangoztatott axiomának, hogy mi haladni egyáltalán nem tudunk.

Nagy várakozás fogadta a mai közgyülést. Mindenki izgalmas ülésre gondolt. Annyi parázs anyag gyült össze, a mennyit régóta látott már a tárgysorozat. Katonai kérdés, politika, városrendezés stb. stb. Mind azt sugták, hogy 1 óra előtt alig ülhetnek a város atyái ebédhez. A legnagyobb csalódás azonban mégis az volt, hogy a tárgysorozat — különösen annak utolsó része, bűvészi gyorsasággal pergett le az idő kerekén. Dél sem volt s a kipirult arcu gyülésezők már otthonuk felé siettek.

A gyülés idejének ugyszólván felét az interpellációk foglalták le, egyenlő érdeklődést, sőt izgalmat igérve az atyáknak s mégsem elégitve ki a hozzájuk füzött várakozást.

•

Széchenyi Viktor gróf 9 órakor nyitotta meg a közgyülést. A jövő közgyüles határnapját szept. 24-re állapitották meg.

Polják Armin v. b. t. ismét ráült bedreszszurozott vesszőparipájára, a piaci kofaügyre és sok derültség és nem kevesebb érdeklődés mellett nyargalászott ujra a bizottsági tagok szine előtt. Mint a kofák réme a rendőrőkapitányt interpellálta ujra, hogy miként merészelnek a kofák az ujonan megalkotott piaci szabályrendelet ellenére már 5—6 órakor vásárolni, holott erre csak 8 után volna joguk. Ő sokszor künn van a piacon (Közbeszólás: Mit vásárol? Libamájat? Zajos, folytonos közbeszólások.) s látja, hogy a kofák rendőri asszisztencia mellett eszközlik bevásárlásaikat. Vidéki kocsik a városház előtt veszik össze a baromfit s szállitják Pestre. Ezért oly drága a mi piacunk. (Helyeslő közbeszólások.)

Reé István főkapitány válaszában kijelenti, hogy a rendőrök utasitva vannak minden szabályellenesség megtorlására, a mit hogy megtesznek, igazolja az a körülmény, hogy hetenkint 5—6 ilynemü kihágást büntetnek meg. Hogy ki vesz a maga számára, vagy ismét eladásra, azt vajmi nehéz megállapitani. Ő egyébként mindent el fog követni a szabályrendelet minél pontosabban való végrehajtására.

Dr. *Holly* Géza Námessy János helyettes pénzügyi tanácsoshoz intéz interpellációt Steer György ügyében. A helyi lapokból értesült a nevezett visszaélésről, amelyek háromfélék. Az első szerint Steer a felektől pénzt fogadott el közbenjárásért, szóval pumpolt. Átvett adópénzeket, de azokat nem juttatta rendeltetési helyére. Végül az adókönyvekbe helytelen adatokat irt be, hogy a saját hibáját eltüntesse. *Námessy* János helyettes pénzügyi tanácsos (szüzbeszédében) csodálkozását fejezi ki az interpelláció felett, holott ő privatim értesitette már a felszólalót, hogy Steert nem találta már a pénzügyi osztályban . . . *Havranek* J sef polgármester válaszolva kijelenti, hogy aug. 15. és 16-án pénztárátvétel volt, amelyet Mohay és Polczer tanácsosok eszközöltek. Polczer ekkor jelentette neki, hogy egyik napidijas egy felettől, özv. Galambos Istvánnétól a hivatalban 2 irtot kért kölcsön. Ez helytelen eljárás és mindenesetre gyanut kelthet. De mivel Steer igazolta, hogy a kölcsönt csakhamar — még tavaly — visszafizette, ő szükségtelennek találta vele szemben a szigorubb eljárást és áttette a közigazgatási osztály irodájába, a hol pénzt nem kezelnek. A többi visszaélésről nincs tudomása. Ő keményen megrótta Polczer tanácsost, hogy miért nem emlitette a dolgot már tavaly, a mikor történt. Felemliti, hogy az illető lapszerkesztőtől kérdezte, hogy kire vonatkozik a többi gyanusitás, hogy t. i. ez csak egyik része a visszaéléseknek, de az illető megtagadta a felvilágositást. Dr. *Holly* Géza jelzi, hogy a h. pénzügyi tanácsosnak módjában lett volna a visszaélésekre vonatkozólag agatokat gyüjteni. Ő azért interpellált, mert a gyanu anyaga a nagyközönség elé dobatott s szükséges, hogy a közönség előtt hozzák az ügyet rendbe.

Dr. *Sadra* Gyula az ismeretes katonai affér dolgában interpellál. Elmondja az esetet és utal a hatóságon esett sérelemre. A rendőrkapitány beavatkozott a dologba és sértőleg visszautasitották, illetőleg szóba sem álltak vele. Kérdezi, hogy a katonaság mily alapon avatkozott bele a civilek dolgába? Mi jogon tette? A jogtalan visz-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

A vasut kisértete.

A menyői állomás közelében az ősszel nagy vasuti szerencsétlenség történt. Éjfél körül a személyvonat negyedik és ötödik kocsija kisiklott. Az utána következő kocsik rárohantak a félrefordult kocsikra. Meghaltak négyen, megsebesültek tizenegyen. A mozdonyvezető Bacsa Imrét a rázkódás ugy neki csapta a gép vas falának, hogy elájult. Csak két hónap multa állhatott ismet a gépre.

Ugyanazt az éjjeli vonatot kellett vezetnie.

Sötét és borult éj volt. Az ég alját olykor messze távolban fellobbant villámlások tenye világitotta meg. A pusztán szél száguldott végig. A sötétben itt-ott egy pásztortüz égett, vagy a tanyai házak apró ablaka világitott.

Bacsa Imre jól ismerte az egész vidéket, a vasut mellett levő fákról, bokrokról. A mint a vonat futott tovább és az őrháznál, a patakokon levő hidaknál recsegő viszhangot és csörömpölést adott, a mozdonyvezető erről a zajról is kitalálta, hogy hol járnak.

Tizenegy óra mult, mikor a hidvégi állomásra érkeztek, a hol a gépet vizzel és kőszénnel látták el. Bacsa, ki a szerencsétlen éj óta most volt először szolgálatban, nagy izgatottságot érzett. Jól megnézte a gépet és mindenütt utána ment a kovácsnak, ki a pihenő vonat kerekeire egyenkint rácsapott kalapácsával. Még azt is megvigyázta, hogyan rakjak föl a szenet a szerkocsira és hogyan öntözik végig. Szinte tetozázott, mielőtt jel adott volna, hogy minden rendben van, a vonat indulhat.

A palya egyenes, mintha deszkára lenne épitve. El lehet látni annyira, amennyire a szem képes, ha világit a nap. A szerencsétlenség mégis itt történt, ezen a sima pályán. Most sem derittették még ki, hogyan, miért. Egy kerék talán nekibomlott, az agyában megrázkódott. A vasuti szerencsétlenségek a legtöbbször előre nem látható csapások. Bacsa Imre hálásan fohászkodott a minden kegyelmek Urához, hogy megmenekült, s nem özvegy a felesége és nem árva a két kis gyermeke.

A hidvégi állomástól a menyői állomásig jó háromegyed órát tart az ut a nagy láposon keresztül. Bacsa Imre visszaképzelte magát a szerencsétlen éjszakába, csöndesen imádkozott és kikapdosta zsebéből az óráját, noha jól tudta, hány óra és hány perc, mihelyt meglátott egy fát vagy sorompót. A mozdony is az ő mozdonya volt, ugyanaz, mely akkor a szerencsétlenségbe rohant.

A fütő fütyürészve és dalolgatva lapátolta a szenet a katlanba. A mozdonyvezetőnek ez a vidámság terhére esett. A fájdalmas visszaemlékezés teljesen erőt vett rajta s az izzó katlan láttára mindig csak arra gondolt, hogy majdnem a tüzbe bukott.

A föl-föltámadó szél port, homokot sodort fel és ettől a sötétségben szürke hullámok gomolyogtak a föld szine fölött. A száguldó vonatot az a bizonytalan sárga derengés vette körül, melyet a világos ablakok, a mozdony lámpái, a kürtőből vastagon kiözönlő tüzes füst okoznak.

— Masiniszta ur, — szólalt meg egyszerre a fütő, ki néhány perc előtt abbahagyta az éneklést és a fütyölést. — Nem lát valamit a vonat előtt. Ott ni! En már egy darab idő óta nézem, hogy valami előttünk száll, vagy lebeg a töltésen Ahol ni! Látja?

A mozdony lámpájától megvilágitott fényes karajban tisztán lehetett látni egy árnyékszerü alakot, mely lebegett és repült egyszerre. Feljebb szállt, oldalt szállt, megint alább szállt.

— Most eltünt! — kiáltott fojtott hangon a fütő, ki babonás oláh legény volt.

Bacsa Imre belemeresztette szemét a mozdony világosságába, de már nem látott ott semmit, csak a töltés porzott, azt is hamar elkapta a szél.

— Látta Bacsa uram, látta ugy-e? — vallatta a fütő, lapátjára támaszkodva.

— Nem vehettem ki, hogy mi. Hamar eltünt, — felelt elgondolkozva a mozdonyvezető.

— Már megint. Nézze, nézze. Ez nagyobb mint a másik volt. Ez a draku, ez az ördög!

Jóval nagyobb volt az árny, mint az előbbi. Bacsa hiába nézte, nem birta kivenni a formáját, oly gyorsan szállt ide-oda, de mindig csak a vonat előtt, a töltés fölött, négy-öt méternyire a mozdonytól.

— Oh Domnye Zeu! — suttogta a fütő és többször keresztet vetett. — Egyszerre milyen kicsi lett a draku. Ni! Olyan kicsi, mint egy veréb. Jaj domnule masinista, lásd, most ujra nagy lett.

De rögtön ebben a pillanatban ismét eltünt a látomány.

— Mi megy előttünk? — kérdezte önkéntelenül a mozdonyvezető s oldalt hajolt, hogy jobban láthasson.

Az árny, a tünemény ismét megjelent. Most megint nagy volt. Leginkább madárhoz hasonlitott, mely örült sebességgel kering, egy szempillantás alatt változtatja alakját, nagyságát, helyét.

A szél egy gőzgomolyt lecsapott a mozdony

Mai lapunk 4 oldal.

00000483

szautasitás nemcsak a rendőrség sérelme, hanem az egész törvényhatóságé (Állandó helyeslés) Most az ügynek csak oly stádiumáról tud, hogy Fehér Ottót feljelentették a hadsereg megsértése miatt. Kéri az ügy megvilágitását. *Havranek* József polgármester előadja a tényállást. Fehér énekelve ment a kaszárnya előtt. Szautner káplár felszólitotta, hogy ne énekeljen, mire Fehér azzal válaszolt, hogy nincs közük hozzá. Erre bekisérték. Az inspekciós tiszt nem volt az inspekciós szobában s ezért nem beszélhetett a rendőrkapitánnyal. A tiszt a káplárt megdorgálta. Simon Sándor rendőrkapitány azután a lovassági kaszárnyába ment át, de ott sem érintkezhetett az ügyeletes tiszttel. A tisztek mulasztása nyilvánvaló. Ő jelentést tett ez ügyben s kéri, várja meg a bizottság a visszéérkező választ. Eddig csak annyit tud, hogy Fehért bevádolták a közös hadsereg megsértéséért. (Dr. *Holly* Géza: — Hatalmi tultengés! A katonaság és civilek közti ellenségeskedések igy szoktak keletkezni.) *Havranek* József polgármester elismeri, hogy visszaélés történt s ok nélkül történt. Szabad polgárt sértettek meg jogában. Indokul a reglamát hozták fel, a melynek értelmében ha valaki az őrséget megsérti és annak nem engedelmeskedik, az őrség bekisérheti. Ilyen alapon azonban az összetett kézzel imádkozó püspökbe is bele lehet kötni. (Tóth Artur: — Osztrák katonai copf!) Havranak József: — Ezt ő is mondhatná, de nem mondja, mert okosan akar beszélni. Ő ismeri, hogy a szabályzat rossz, azért azt inditványozza, hogy irjon fel a közgyülés az országgyüléshez a helytelen katonai szabályzat megváltoztatásáért. Megengedi, hogy célt nem érünk vele. (Tóth Artur: — Persze! Maul halten und weiter zahlen!) Reményli, hogy a mostani kormányzat idején, mikor a figyelem minden üdvös dologra kiterjed, e téren is lesz üdvös változás. Dr. *Saára* Gyula a válasznak csak egy részét veszi tudomásul. A katonaság zárt ajtók mögül jött elő a civilek ellen. Elégtételt azonban semmit nem kaptunk. Tartozunk a hatóság tekintélyének annyival, hogy a sérelem orvoslását felsőbb helyen keressük. A katonák a leglényegesebb pontot figyelmen kivül hagyták s Fehér Ottóra terelik át a figyelmet. *Havranek* József polgármester: — Engem nem kell tanitani. Megteszem kötelességemet. Át fog irni, még ma, hogy a vizsgálatot minden irányban kiterjesszék. Dr. *Saára* Gyula v. b. t. kéri, hogy a legközelebbi közgyülést értesitsék már a válaszról.

Következett a napirend, a melynek első pontja Schlammadinger Jenő v. b. t. lemondása folytán megürült bizottsági tagság ügye volt. Dr. Holly Géza inditványozta, hogy a megüresedett helyet még julius folyamán töltsék be. A miniszter visszairt, hogy a választás a törvény értelmében csak az év végén történhetik. A megürült kisebb bizottsági tagságokra a következőket választotta meg a közgyülés: a jogügyi szakosztályba Pálfy Károlyt, árvaszéki pótülnöknek dr. Kneifel Ferencet, a vizvezetéki osztályba Lukáts Lajost, a szervezési bizottságba dr. Holly Gézát, iskolaszéki tagnak dr. Lauschmann Gyulát, az ipariskolai bizottságba Bilkei Ferencet.

Dr. *Holly* Géza megfellebbezte a közgyülés juniusi azon határozatát, hogy julius hónapban ne legyen közgyülés. A miniszter utasitotta a közgyülést, hogy a szabályrendelet megváltoztatása iránt intézkedjék. Dr. Holly Géza kéri, hogy az egész szabályrendeletet dolgozzák át, pl. ha valaki kétszer indokolatlanul elmarad a közgyülésről, veszitse el bizottsági tagsági állását. *Rauscher* Béla v. b. t. viszont a közgyülések délutan való megtartását tartja célszerünek.

A Mantz-féle óvoda elkészült. A kiküldött bizottság megvizsgálta és teljesen megfelelőnek találta, amiért az épitő Szenzenstein János jutalékainak kiutalványozását inditványozza. Az építés 34,669 koronára volt előirányozva és 32,085 koronába került. A terveken kivül azonban 1900 korona uj pótlandó kiadás merült fel. Dr. *Holly* Géza ez utóbbi ellen szólal fel. Jogos bizalmatlanságát hangoztatja a mérnöki hivatallal szemben. Ilyen tulkiadásoknak nem volna szabad előfordulniok, ha a mérnöki tervezés kellő szinvonalon állana. A mérnöki hivatal eljárása sérti nemcsak a tudást, hanem a jóizlést is. Ekkora figyelmetlenségeknek nem volna szabad előfordulniok. *Winkler* Vilmos főmérnök hálával fogadja, hogy személye és működése iránt oly nagy a kitüntető érdeklődés. Tagadja, mintha bármely téren mulasztás történt volna. Amit Holly b. t. a Kossuth-utca rendezésére vonatkozólag mondott, alaptalan. Másként ott eljárni nem lehetett. Egyébként a terveket a szakközegek átvizsgálták és rendben találták. Egyenes vonalat könnyebb csinálni, mint görbét s ha görbe vonal keletkezett, annak szükségszerüleg kellett olyannak lenni. A körutnál is van görbe vonal. (Közbeszólás: Ahá! Kossuth-korut. Kacagás. Folytonos zaj és közbeszólások: Le vagyunk főzve! Főispán folyton csenget.) Dr. *Holly* Géza v. b. t. csodálkozik, hogy a főmérnök ezt a nagyon is komoly dolgot mindenáron nevetségessé akarja tenni. A főmérnök nem akarja megérteni, hogy hol a hiba. A vizivároson nem tudni, hogy pince betonozás nélkül nem épithető — nagy hiba. Kifelejteni ablakokat szintén nem szabad a mérnöknek. Ez az izlés és tudás fogyatékossága. A fuserálást igy elütni nem lehet. Azért tartunk szakértőt, hogy a hibákat ő vegye észre. *Havranek* József polgármester fölöslegesnek tartja a vitát. Ha Holly dr. felszólalása helyes, akkor az egész törvényhatóság blamirozva van. A szépség egyéni dolog. Néhol az egyenes vonal szép, másutt a görbe. Az említett hibákért a mérnöki hivatalt okozni nem lehet.

A Sóstó melletti lőportornyot kibővitették, amiért a katonaság 400 koronával több bért fizet.

Dr. Steiner Jakóval 62 polgár kérelmezte a heti piac egy részének a vásártérre való áthelyezését. A tanács a kérelem elutasitását inditványozza azon okból, mert a rendőrség szaporitását és egyéb költségeket igényelne. Dr. *Saára* Gyula szerint ha a terv nagyobb áldozatok nélkül megvalósitható, meg kell tenni. Ezt azonban a tanács vizsgálja meg. *Lits* Ferenc v. b. t. inditványozza, hogy a hidmérleg és kövérdisznó vásár helyeztessék át a nagy vásártérre. (Nagy zaj. Főispán csenget.) A lemérettések a buzapiacon történnek s a mig az eladók odajutnak a szük utcákon, sok szerencsétlenség is történhetik. *Nagy* Ignác v. b. t. szerint a kitelepités eszméjével már 10—12 év előtt is foglalkoztak. A települést évszázados szükségletek szabályozták. A lakosság zöme a palotavároson van, a felsőváros felé pedig szétszórtabban lakik a nép. A piacnak ott kell lenni, a hol sürü a lakosság. *Antal* József v. b. t. kiegésziti Lits inditványát. A közgyülés elfogadja a tanács inditványát és helyesli Lits Ferenc felszólalását, a melynek értelmében uj intézkedések fognak történni.

A Királykut-utca nyugati oldalán a lakosok kétharmadának kérelmére gyalogjáró készül. A város hozzájárulása 400 koronát tesz ki.

A posta- és pénzügyi paloták épitésének költségeire kölcsönt szavazott meg a közgyülés, de mivel most a pénz nagyon drága, a polgármester kéri, hogy a költségek fedezésére ideiglenesen a takarékpénztáraktól vehessenek kölcsönt.

A Fodor-féle ház eladása a jövő közgyülésre tüzetik ki.

A Vizivárosi iskola tantestülete az iskolaszék utján átirt a közgyüléshez, a Schützer-féle szappanfőző kitelepitése ügyében. A tanács inditványozza, hogy az összes iratok terjesztessenek fel ujólag a kereskedelmi ministerhez. Dr. *Palánszky* Miklós v. b. t. valóságos abszurdumnak nevezi, hogy egy oly telep, mint Schützer szappanfőzdéje egy oly élénk utcában létesülhetett. A tulajdonos igért modern felszerelést, de igéretét nem tartotta be. Dr. *Csapáry* László helyesli, hogy a ministerhez felterjesztéssel élnek. Ő kéri azonfelül, hogy a belügy- és vallásügyministerhez is sürgősen irjanak fel. A Schützer-telep valósággal megfertőzi az egész környék levegőjét. Az iskolára pedig kész veszedelem, mert szellőztetni nem lehet, mivel az undoritó büz mindent eláraszt. Közelben van egy közkut, a dögzsirgödrök leszivárgó tartalma megfertőzi ezt is s igy állandó azon a környéken a tifuszveszedelem. Valóságos melegágya ez a bacillusoknak. Kéri a gyors intézkedést. *Flaskár* József v. b. t. szerint a miniszteri leirat tévedésen alapul, mert Schützernek nincs és nem is volt soha engedélye. Az iparfelügyelő nem tudta észrevenni az üzemnagyobbitást, holott a tartály 5 hektoliterről 125-re emelkedett. *Pénzes* Imre v. b. t. szintén erélyesen követeli az azsiai állapotnak megszüntetését.

Grósz B. ócskavaskereskedő felebbez, hogy a tanács a vasáru szállitására Knazovitzky Elemér ajánlatát fogadta el, holott ő olcsóbb ajánlatot tett. *Polczer* Péter gazd. tanácsos szerint a tanácsnak joga volt ehhez s oka is volt, mert Grósz ismételt figyelmeztetés után is silány anyagot szállitott. Ő a város vagyonának őre levén, radikálisan intézkedett.

Több telekügy a jövő közgyülésre maradt.

A Simor-utca nyugati oldalának alagcsatornája, gyalogjárója 13556 koronába kerül, melyből 9560 koronát a magánosok fizetnek.

Havranek József polgármester jelenti, hogy a vizvezeték terveit felterjesztették a földmivelésügyi miniszterhez kiegészités céljából. Ott azonban most annyira le vannak foglalva, hogy 4

---

elé s mint valami nagy hullám tajtékja tarajosodott ott.

A gőzgomoly közt, még sötétebb meg nagyobb árny jelent meg.

— Kettő, három! — sugdosott a masinista.

Valóban ugy tetszett, hogy a gőz minden gomolyagjában egy egy repülő árnyék száll, kisebb-nagyobb. A világos karajban is egy. De minden pillanatban változnak. És amint fent uszik egy gomolyag, jó magasan ott is megjelenik a csodálatos árny s aztán szétfoszlik.

— Oh uram, állitsd meg a vonatot. Ez jót nem jelenthet.

— Ugyan mit gondolsz jó ember. Tegy szenet a tüzre. Erről meg is feledkeztél.

A gőz nem jutott már a mozdony elé, csak a lámpák világitottak. Az árny ott lebegett szakadatlanul, eltünve, visszaszállva. Bacsa most már megfigyelte, hogy szárnyas és pedig eleven árny, mert mozgatja szárnyait. Vajjon több árnyék is száll előttük vagy a nagy és kicsi ugyanegy tüneménynek alakváltozása? Ezt nem birta megfigyelni. De hiszen az imént a gőzben egyszerre több árnyat is láttak.

Bacsa többször sipoltatta a mozdonyt, gondolva, hogy ha repülő állat száll a mozdony előtt, az éles sivitás majd elüzi. De nem használt semmit.

— Rosszat jelent ez! — sóhajtozott a fütő, ki most már csak koronkint nézett a mozdony elé, de a kisértet folyton ott röpdösött.

— Isten oltalmazzon — szólt akkor csöndes, ájtatos hangon a mozdonyvezető — és levette kalapját, összetette kezét.

Ahhoz a helyhez értek, ahol a szerencsétlenség történt.

A vonat körül sebesen maradtak el a táviró póznái, a távolságot mutató fehér cölöpök, a bokrok, melyeket a vonat egy másodpercre megvilágitott meg. A leverődött gőz belebonyolódott a fák galyai közé, lecsapódott a mezőre, az árkokba és szétszakadozva igyekezett mindenünnen szabadulni s csakugyan szerteszakadva fehér rongyokkal és cafatokkal töltötte be a vonat mögött az éjjeli sötétséget, s elveszett abban nyomtalanul.

A mozdonyvezető lecsukta szemeit, a szerencsétlenség helyére értek. Nem nézett semmifelé.

A bakterháznál künn állt az őr a lámpával. A pálya rendben van, a vonat folytatta utját.

— Előttünk a kisértet most is, — ismételgette a fütő.

De Bacsa Imre már megkönnyebbedett. Mégis örvendett, mikor a menyői állomás lámpáit megpillantotta.

A fütő bátorsága kezdett visszatérni, mióta az állomáshoz közeledett.

Szeretném tudni, hogy a kisértetek eljönnek-e velünk az állomásra is.

A vonat megállt, a mozdonyvezető, a fütő rögtön leugrált. Az árny ott táncolt most is a vonat előtt.

Bacsa ekkor látta, hogy a nagy lámpában egy éjjeli pillangó jutott, az vergődött ott s amint közelebb vagy távolabb repdesett a világitó langhoz, aszerint lett kisebb vagy nagyobb a földre vetett árnyéka, ha pedig a lámpa másik oldalába került, akkor nem látszott az árnyéka.

A fütőnek nagyon tetszett a megfejtés. Bacsa azonban sokáig emlékezetben tartotta ezt az éjjeli utazást is, melynek visszaemlékezései és rejtélyes izgalmai kimeritették.

Kazár Emil.

hónap előtt nem várhatunk eredményt. Rauscher Béla v. b. t. inditványozza a vizvezetéki bizottság összehivását s hogy a közgyülésnek a jövő hónapban ismét jelentést tegyenek.

Kuti Fülöp rendőrkapitánynak ujabb 3 havi szabadságot engedélyez a közgyülés s egyszersmind megbizza a polgármestert az esetleges helyettesitésre való intézkedéssel.

Fanta Károly napidiját a közgyülés 2 kor.-ról 3-ra emelte fel. Több fizetéselőlegi ügyet, két szülésznői oklevél kihirdetését, valamint több törvényhatósági átiratot és törvénycikk kihirdetést egyhangulag magáévá tett.

A közgyülés fél 12-kor ért véget.

UJDONSÁGOK.

— **Az Oltáregylet** szeptember havi szent miséje a szeminariumi templom restaurálási munkálatai miatt *nem fog megtartatni.* — *Az Oltáregylet elnöksége.*

— **Áthelyezés.** Herczeg Antal zsolnai áll. főreáliskolai tanár a székesfehérvári áll. főreáliskolához helyeztetett át.

— **Az agg- és szegényintézet.** Tegnap állapitotta meg az agg- és szegényintézet bizottsága városunk ezen áldásosan működő, szemmel látható és kézzel fogható humanus intézetének jövő évi költségvetését. Ennek alapján a városi aggintézet jövő évi szükséglete 9539 K fedezetet igényel (204 koronával többet, mint az előző esztendőben), a melyhez a városi pénztár 586 kor. összeggel járul, a többi az intézet vagyonából nyer fedezetet. Az élelmezés három évi átlag szerint 2263 kor.-t tesz ki, kenyérre 848 kor.-t, ünnepek alkalmával husra 127 kor.-t ad ki az intézet. Az aggok ruhával való ellátása 652, az istentisztelet 84, a tüzifa 1462, a gyógyszerek 232, a biztositás 63 koronába kerül, adóra 18 kor.-t, vegyesekre 400 kor.-t, a betegintézetnek házbér fejében 800 kor.-t fizet az intézet.

A szegényintézet előirányzata 11984 kor. Ebből fizetésekre 1364 kor. élelmezésre 5463 kor. kenyérre 452 kor., ünnepi husra 154 kor., tüzifára 420 kor., különfélékre 61 kor. szükséges. Fedezetül szolgál az intézet tőkéinek kamata: 3897 kor., ajándékokból 92 kor., türelmi díjakból 336 kor., birságokból 678 kor., a melyen felül a városi pénztár 6178 kor. összeggel járul. A kiadások a jövő esztendőre 2458 koronával emelkedtek. Az intézet vezetősége többektől, a kik alapos ok nélkül vették igénybe az intézet jótékonyságát, megvonta az élelmezést, ezen az alapon a kiadások összege 2000 koronával csökkent.

— **Gyászrovat.** Winkler Mátyás városi javadalmi ügynök folyó hó 29-én elhunyt. A család a következő gyászjelentést teszi közzé:

Özv. Winkler Mátyásné szül. Pader Julia saját, valamint az összes rokonság nevében is fájdalmas szivvel jelenti, hogy felejthetetlen férj, forrón szeretett édesatyjuk, nagyatyjuk, após és jó rokonnak *Winkler* Mátyás városi javadalmi ügynök f. hó 29-én esti 8 órakor életének 56, boldog házasságának 31 évében történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült teteme folyó hó 31-én d. u. 3 órakor fognak a gyászháznál (Széchenyi-utca 19. sz.) a róm. kath. egyház szertartásai szerint a Szent-Keresztről nevezett (sóstói) temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise-áldozat f. évi szeptember hó 1-én reggeli 7 órakor fog a székesegyházban a Mindenhatónak bemutattatni. Székesfehérvár, 1906. augusztus hó 30-án. Áldás és béke poraira!

— **Zeneiskola.** Tomm Béla zeneiskolájának VII. évfolyamál f. évi szept. hó elsején nyitja meg. Jelentkezni lehet *hegedii, gordonka, zongora és ének* tanszakokra.

A növendékek hangszerük oktatásában az orsz. m. kir. Zeneakadémia tanterve szerint hetenként háromszor részesülnek.

Tandij bármelyik tanszakon *havi 10 kor. Beirási* dij *4 kor.*

Magánórák megbeszélés szerint.

Beiratkozni lehet naponként d. e. 10—12-ig, d. u. 3—5 óráig az iskola helyiségében, *Lakatos-utca 12. sz. I. emelet.* — Bővebb felvilágositással szivesen szolgál **Tomm Béla** zenetanár.

— **A válópörök nyilvánossága ellen.** Anglia jelenlegi szabadelvü kormánya erelyes intézkedéseket készül tenni az ellen, hogy a válópörök tárgyalása a nagy nyilvánosság elé jusson a sajtó révén. A kormány törvényjavaslatot fog a parlament elé terjeszteni, mely részben korlátozni fogja, részben pedig egyenesen megtiltja a válópörökről szóló tudósitások közlését. Az egyébiránt oly előzékeny angol lapok ugyanis minden egyes válópörről kimeritő tudósitást közölnek, nem hallgatva el a legapróbb és a legbotrányosabb részleteket sem. A benyujtandó bill nem egyéb, mint reakciója az angol sajtó eme tulbuzgóságának, mely egész Angliában nagy visszatetszést szült.

— **Eljegyzés.** Csellár Arnold lőcsei tanár eljegyezte Mirkva Juliskát, Mirkva János pénzügyi tisztviselő és neje szép és kedves leánykáját.

— **Tenyész-szarvasmarha dijazás.** A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület szeptember 23-án d. e. 10 órakor Csákvárott a községház előtt, szeptember 30-án d. e. 10 órakor pedig Velencén a Vásártéren tenyészszarvasmarha dijazást fog tartani. A Csákváron dijaztatni fognak Bodmér, Csákberény, Csákvár, Gánt, Kozma, Szár, Vértesboglár és Zámoly; — Velencén Baracska, Gárdony, Kápolnásnyék, Nadap, Pákozd, Pázmánd, Sukoró és Velence községek köztenyésztéséből származott, kizárólag (100) holdnál kisebb birtokkal biró) mezei gazdak tulajdonát képező vöröstarka szarvasmarhák közül azok, melyeket a birálóbizottság kitüntetésre méltónak fog találni. A dijazásból nagybirtokosok és gazdasági cselédek szarvasmarhái ki vannak zárva. A biráló-bizottság által dijazásra kijelölt tehenek és üszök tulajdonosai marhalevél (passzus) felmutatása mellett bizonyitani tartoznak, hogy a dijazásra érdemesitett üsző saját nevelésük, vagy az elővezetett tehén legalább egy év óta tulajdonuk.

Tüzek a vidéken. Hatalmas tüz pusztitott a napokban Ráckeresztur községben. Mohács István földmivesgazda udvarán kigyuladt egy szalmakazal. Dacára, hogy a veszedelmet rögtön észrevették és az oltáshoz fogtak, a lángok átcsaptak a szomszédos házakra is. Csakhamar Herkl József és Novák József házai is lángokban állottak. A tüz okozta kár meghaladja a 2500 koronát, melynek egy része azonban biztositás révén megtérül. Mint a megejtett tüzvizsgálat megállapitotta, a tüz Paulovits István 6 éves fiának gyufával való játékából keletkezett. — Ugyancsak tüz volt a Nagylók községhez tartozó Világos majorban is, ahol Ehrenfeld Fülöp bérlő kárára egy kazal polyva égett el 920 korona értékben. Biztositva volt, a tüz keletkezésének oka ismeretlen.

Több oldali felszólitásra van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy hetenkint csütörtök, péntek, szombat és vasárnap a felvételeket személyesen eszközlöm. Szigeti és Társa fényképész, Székesfehérvár. Kossuth-utca 9. sz.

— **Biciklilopás.** Kovács Ferenc ercsii lakos kereskedőségéd kerékpárját a napokban kölcsönkérte Méhes Ferenc szintén ercsii lakos. Kovács azonban hasztalan kérte Méhest, hogy a kerékpárt adja vissza, az napok multva sem tett eleget a kérésnek. Végre megsokalta a dolgot, feljelentést tett a csendőrségnél. A nyomozás megindult, melynek során kiderült, hogy Méhes a kerékpárt eladta és az érte kapott pénzt elmulatta. A tolvaj atyafit feljelentették a helybeli kir ügyészségnél.

— **Linné kétszázadik születésnapja.** A jövő esztendő május 23-án meg fogják ülni Linné Károly, a hires botanikus és zoológus születése napjának kétszázadik évfordulóját. A jubileum ünnepies megülésére elsősorban a londoni Linné-társaság készül. A tudományos egyesület egyik legutóbbi ülésée Carruthier botanikus, aki vagy husz éve gyüjti Linné különféle arcképeit, bemutatott egy sereg ilyen képet. Ezeket valószinüleg a jövő esztentőben ki fogják állitani. A legnagyobb értékü kép egy Hoffmann nevü festőé, aki 1707-ben az akkor harminc esztendős Linnét lappföldi nemzeti ruhában ábrázolja.

— **Tolvaj leány.** Hackstock Rozália alsóalapi leányzó a napokban azon ürügy alatt, hogy tojást akar eladni, bement özv. Albert Mihályné lakásába és azalatt, mig az asszony a konyhában tartózkodott, nyitva feledett szekrényéből 37 korona készpénzt ellopott. Özv. Albert Mihályné a lopást csak másnap vette észre, de nem is sejtette, hogy a lopást Hackstock Róza követte el. Feljelentésére a csendőrség megindította a nyomozást, amelynek során azután kiderült a leány bünössége. Hackstock Rozáliánál a lopott pénzből 20 koronát megtaláltak, a többit azonban már elköltötte. A tolvaj leányt feljelentették a helybeli kir. ügyészségnél.

— **Elfogott óratolvaj.** Reiner Gyula vásáros lemezdobó arra a kellemetlen felfedezésre jutott, hogy sátorából tegnap este egy órát elloptak. Reiner a dolgot a veszteség számlara irta és nem szólt senkinek. Ma reggel azonban az eset ujból ismétlődött. Reiner most már feljelentést tett a rendőrségen. A nyomozás megindult és kiderült, hogy a tettes Galambos István helybeli csavargó volt, akit a rendőrség letartóztatott.

— **Almatolvaj.** Csiger Szijjártó Imre rác szőlőhegyi lakos a napokban almát lopott Mráz Vencel gázgyári igazgatónak szőlőjéből. A dolog kitudódott és az ügy a rendőrségre került. Simon Sándor rendőrkapitány Csiger Szijjártó Imrét 15 korona pénzbüntetésre és öt napi rendőri elzárásra itélte mezőrendőri kihágás cimén.

Művészet és műkedvelés.

Mikor Hock János néhány évvel ezelőtt a Nemzeti Szalon műtárlatát — mint ezen egyesületnek akkori alelnöke — nagyobb vidéki városainkba is lehozta, műkiállitásainak megnyitása előtt lelkes szavakkal igyekezett a közönség érdeklődését nemes céljának: a műérzék fejlesztésének és evvel karöltve a műpártolásnak megnyerni. Egy ilyen alkalommal igy kezdte beszédét:

„Minden nemzet, ahogy eszmékért lelkesedni tud, s ahogy megvan benne az ideálok szeretete, attól függ nemzeti előhaladása, boldogulása, felvirágzása is. Ellenkező esetben az anyagiság, a piszkos önzés megront mindent, s a rút önérdek átgázol az igaz, a tiszta érzések testén."

Majd rámutatott a művészetre, mint amely ilyen buzditó eszmények megismerésére vezet, magasabb, szentebb célok szolgálatára hevit, termékeny közszellemet képes bevinni egy egész nemzet életébe és hogy művészeti eszközökkel mennyit lehet elérni, hivatkozott arra a nagyszerü eredményre, amit a mult század elején költők, zenészek, szinművészek erkölcsi életünk tisztulása, magyar fajunk szeretetének élesztgetése, nemzeti ujjaszületésünk körül kivivtak.

Hát a műkedvelés, a kicsiny keretben, szerény eredménnyel üzött dilettantizmus!

Ami a dilettánsnak végcél, a művészre nézve csak átmeneti jelentőségü és a dilettáns mégis áhitattal csüng ezen a kevesen, mert lelki szükségletet elégit ki vele. Amilyen igénytelen ikertestvére a műkedvelés a művészetnek, lélekemelő hatásában nem áll annyira mögötte. Megtanit szeretettel lelkesülni mindenért ami szép, jó, nemes, igaz; mennyi apró, ártatlan öröm kutforrása és milyen jó enyhe menedéket nyujt az élet ezerféle bajának hideg lehellete elől.

Művész és műkedvelő között éles határt vonni nem lehet. Dilettáns az, aki a művészet bármelyik ágával kizárólagosan saját szórakozására, lelki gyönyörüségére foglalkozik — innen az elnevezés is: per il loro diletto — anélkül, hogy azt élethivatásává, vagy behatóbb tanulmányozás tárgyává tenné. ez nagyjában a lekszikonszerü és a köztudatban élő meghatározás. Csakhogy a hivatásos művész is nem lelki gyönyörüségből dolgozik-e és az a dilettáns, aki ebből a szórakozásból élethivatást csinálna, vajjon művész volna-e? A fő különböztető vonás: a dilettans foglalkozásának csekélyebb értéke a mű-

00000485

vésszel szemben; tehát a tehetség és képzettség bizonyos magasabb fokán dilettans és művész egy. Noha sem a művészetnek, sem a művésznek határozott definicióját még soha nem adta senki, elég közel jár a „művész" fogalmának tisztázásához az alábbi körülírás, mely azonban szintén adós marad még a „művészet" meghatározásával: „Aki megtudja érteni a művészet igazságait, bele tud hatolni szivével, érzéseivel annak titkaiba, önmagáért szereti, bár józan gondolkozással megalkuszik, számadást is csinál az anyagi oldalával, az művész a szónak tisztultabb értelmezésében. Ezek a lelki és szellemi képességek avatják őt azzá."

A művészet, ez a léleknemesitő, talán a tudománynál is fejlettebb fokon álló szellemi megnyilatkozás bőséges irodalmi elmélkedésnek képezi tárgyát; ellenben az aktiv értelemben vett műkedvelést, a dilettans-művészetet nemcsak hogy komoly méltatásban nem szokták részesiteni, hanem ellenkezőleg, lekicsinylő, vagy éppen gúnyos hangon emlékszik meg róla az, aki ezt a hálátlannak látszó témát a tolla hegyére vette. És ha a dilettantizmus műtermékeit ugyanavval a mértékkel mérlegeljük, mint az igazi, a kellő magaslatra emelkedett művészet remekeit, akkor a birálat nem is fog kedvezően kiütni. Mert összehasonlitva a művészeti téren megnyilatkozó bármely szellemi terméket azzal, amely a tudományok körébe vág: mig a szükebb korlátok közt mozgó, hiányosabb tudásnak is megvan a maga abszolut értéke, ha azt a keveset, amit tudunk, jól tudjuk és ha igazat, helyeset tanultunk meg — addig a művészet tündérvilágában fogant ujszülöttet csak akkor nem tekintik szánalomra méltó korcsnak, ha a tökéletesség minden kellékét magával hozta.

Már a közvélemény is elég szigoru, sőt szatirikus biráló az ilyen sikertelen kisérletekkel szemben, mikor pl. füzfapoétának csufolja a költészet muzsájával kecsegtető kilátás nélkül kacérkodó lantost.

Nincs olyan egyszerü kép, vagy sz bor, mely magán nem viselné a kezdetlegesség bélyegét, ha kontár, vagy fél-művész munkája és viszont az a futtában odavetett vázlat is elárulja a mestert, ha kiforrott művész kezéből került ki. Goethe szerint a művészetben csak a legjobb elég jó.

És igy vagyunk az előadó művészettel is. „Nincs könnyü darab, mindegyik nehéz." mondja Bülow, Liszt legtehetségesebb zongoratanitványa. Akármilyen igénytelen dalt sem lehet kifogástalanul eljátszani hosszu, beható tanulás árán szerzett előképzettség nélkül.

De nemcsak technikai készültség, valódi, őszinte ihlet is szükséges a művésznek a teremtés pillanatában. Előbb ő érezze át, amit éreztetni akar. E nélkül műve nem egyéni, nem sejteti az eszmét az anyagon keresztül, nem veszi át az isteni sugallat melegét, erejét és ez a varázserő nem fog kisugározni belőle örök időn át a műértő lelkébe. Milyen szépen mondja Schopenhauer: „Úgy állj a kép elé, mintha fejedelem volna: várd meg, szólt e hozzád s mit mond." Igen megszólal, de csak akkor, ha a művész elleste az ihlet mindenható szózatát és megörökíteni tudta és csak azoknak szólal meg, akik ezen a tulvilági nyelven értenek.

A műkedvelő is átéli kicsiben a művész lelkű életének minden mozzanatát. Az ihlet magasztos érzése a műkedvelőtől sem idegen. És a mű sikerén ébredt boldog megelégedettség, a büszke önérzet nemcsak a halhatatlanok kiváltsága. Van ebben valami a hiven teljesitett kötelesség felemelő érzéséből, de ennél mégis több; hogy egyik-másik nagy szellemnél mennyivel több, abból ők maguk sem csináltak titkot. Két — egyébiránt általánosan ismert — példa találóan fogja megvilágitani, mennyire tudatában voltak önértékűknek. Már a klasszikus ó-kor nagy Horatiusa igy zeng magáról Melphomenehez intézett ódájában: „Érczel maradandóbb emléket állitottam magamnak és a királyi fekvésü piramisoknál tartósabbat . . . stb." A mi Petőfink pedig megjövendölte:

„Anyám, az álmok nem hazudnak;
Takarjon bár a szemfedél:
Dicső neve költőimnak
Anyám, sokáig élni fog."

A dilettáns nemcsak hogy illő szerény határok között adja át magát ennek a boldogitó öntudatnak, hanem az ő lelki nyugalmába legtöbbször belejátszik valami kimos csendháborito is. A műkedvelő mindig érzi a saját fogyatékosságát. Állandóan valóságos kis belső harcot viv magával, főkép mikor közszemlére kell bocsátania rejtett kincseit. És ez jól van igy, mert amig gyöngének érzi magát, addig a muérzeke fejlettebb, mint a tudása. Már pedig vajjon mi volna más a haladás biztositéka, ha nem ez az elégedetlenség. Azért műkedvelő nyilvános fellépése mindig bizonyos áldozat, mely már ezért is jóakaró elnézésre számithat.

Pedig sokan azt tartják, hogy a dilettansművészet nem állja ki a nyilvánosság fényét. Nincs igazuk. A műkedvelő kezdetleges, naiv erőpróbálgatása ha máskép nem, legalább a szereplő személyének szóló érdeklődés utján nagyon alkalmas, hogy megragadja az olyan közönség figyelmét, amely különben egykedvüen sétál el a művészet mellett. Aztán ha sikerült érdeklődést keltenie, a dilettans vezet el a művészet rejtelmes világának bejáratához, leszáll a nagyközönség kiskorú izléséhez, neveletlen műérzékéhez, és a muzsák gögicsélő hangján mondja el, amit meglett művészek káprázatos nyelven tolmácsolnak hozzájuk méltóan fejlődött műértőknek.

A műkedvelés nagyon jó nyelvmestere a muzsák szavának. Az a népszerüvé vált mondás, hogy költővé senki sem válik, hanem annak születik, ugy értendő, hogy rátermettség hiján költővé nem nevelhetünk ugyan senkit, de viszont semmiféle tehetség sem érvényesülhet céltudatos képzés nélkül. A legbujább talaj is hitvány gyomot terem, ha be nem vetik. Kész műérzékkel nem születik senki. Az Isten adta tehetség, a talentum tervszerü művelés nélkül csak valamelyes érdeklődést jelent. Minden haladásnak érdeklő[illegible] ugyan az előfeltétele, meginditója — s azon tul kölcsönösen egyik a másiknak fejlesztője, — de magában véve rendszerint még nem képesit annyira a művészet méltatására, mint ha annak kultuszában cselekvőleg is részt vesz valaki. Ez az állandó és a puszta szemléletnél, vagy hallásnál kétségkivül sokkal mélyebbre ható érintkezés a művészettel közelebb hoz annak a megértéséhez, hogy vannak eszmék, érzések, hangulatok, melyek tisztán csak a művészet segédeszköz utján juthatnak hüen kifejezésre.

(Vége köv.)

Székesfehérvár szab. kir. város rendőrkapitányságától.

5689/1906.

Árverési hirdetmény.

Alulirott, mint az árveréssel megbizott rendőrbiztos ezennel közhirré teszem, hogy a székesfehérvári rendőrkapitányi hivatal mint I-ső foku iparhatóság fenti számu határozatával elrendelte, hogy a Schmideg Adolf kézi zálogházában levő mindazon zálogtárgyak, melyeknek kiváltási határideje f. évi augusztus hó 2-án lejárt, az 1881. évi XIV. t.-c. 15—20. §-ai értelmében árverés utján eladassanak.

Ezen határozat következtében a [illegible] nem váltott zálogtárgyakra az árverés folyó évi szeptember hó 10-ik napján [illegible] délelőtt 9 órájára a helyszinére Rózsa-utca 5. szám alá kitüzöm és erre a venni szándékozókat oly értesitéssel hivom meg, hogy az árverés alá kerülő tárgyak hatósági felügyelet és készpénzfizetés mellett a legtöbbet igérőnek el fognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés alá kerülő tárgyak az árverés napjáig meghosszabbithatók, vagy kiválthatók.

Az ezen tárgyakról szóló jegyzék az árverést megelőző 15 napon át alulirottnál a rendőrkapitányi hivatalban a hivatalos órák alatt, a zálog intézetben pedig az üzleti órák alatt betekinthetők.

Székesfehérvár, 1906. aug. 27-én.

Liszt Ferenc,
rendőr-biztos.

Megrendelhetők:

Névjegyek, meghivók, eljegyzési és esketési tudósitások, számlák, cimkek és levélpapirok borítékokkal.

Árjegyzékek, körlevelek, hirdetmények és falragaszok.

Évi jelentések, mérlegek, kimutatások, hivatalos nyomtatványok és gyászlapok.

Rovatolt táblázatok számadásokhoz és nyilvántartásokhoz.

Ropiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, nagyobb művek stb.

Állami és magánhivatalok részére szükséges mindennemü nyomtatványok; továbbá hivatalos levél- és okmánybori-tékok minden alakban stb.

EGYHÁZMEGYEI KÖNYVNYOMDA
SZÉKESFEHÉRVÁROTT,
KOSSUTH-UTCA II. SZ.

Készit a legtisztább kivitelben minden néven nevezendő

könyvnyomdai munkákat

tisztán és csinosan, a legjutányosabb áron.

Raktáron tart:

Keresztelési, bérmálási, eljegyzési, esketési és halálozási anyakönyvi iveket; továbbá alapitványi és templomszámadási iveket meritett papiron.

Keresztelési, esketési és halálozási anyakönyvi kivonatokat.

Templomszámadási jegyzőkönyveket, iktató- és postakönyveket.

Elbocsátó leveleket, eljegyzési bizonyitványokat, családi értesitőket, keresztelési kivonatokat.

Miscalapitványi leveleket. Bérmajegyeket stb.

A könyvekkez szükséges nyomtatványok tetszés szerint fűzve, kötve vagy ezek nélkül szállittatnak.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.

00000486